

فراخوان مسابقه گروهی رشد ۷

عنوان :

نقش دینداری در مدیریت اقتصادی از منظر اسلام

استاد راهنما:

سرکار خانم جمشیدی

دبیر:

ثریا حیدری

اعضا

ثریا حیدری – الهام صیادیان – زهرا مهری

آذر ۱۳۹۷

تحمیدیه

ای پروردگار مهربان و ای آغاز بی پایان ! سپاس می‌گویم مهربانی بی انتهایت را که تنها تو سزاوار ستایشی....

ستایش می‌کنیم و به عجز زانو می‌زنیم در برابر قدرت و عظمتت که تو ربی و ما عبد، تو رازقی و ما مرزوق ، تو عطا بخشی و ما سائل، تو غنی و ما فقیر، تو آمرزنده ایی و ما بدکار، تو مهر ورزی و ما مهرجو، الهی ما رابه دقایق آرام نیایش به بی کران آبی لطف خودت دعوت کن که زیباتر از تو را ندیدیم.

تو را سپاس می‌گوییم به خاطر توفیقی بس عظیم که در نگارش این اثر به من عنایت فرمودی .

تقدیم

با دستانی تھی و بضاعتی اندک این تحقیق را با تمام احساس تقدیم می‌کنیم به آستان پر
مهر سرور و سالار شهیدان عالم حضرت امام حسین - علیه‌السلام- و همه شهیدانی که از صدر
اسلام تا هم اکنون، از هستی خود گذشتند تا از دین مبین اسلام و جامعه اسلامی صیانت و
محافظت کنند، باشد که مورد عنایت و قبولشان واقع شود.

تقدیر و تشکر

از استاد بزرگوار سرکار خانم جمشیدی به خاطر راهنمایی های مجدانه وعالمانه
کمال قدردانی و تشکر را داریم و آرزوی توفیق روز افزون و سلامتی را از خداوند مهربان برای این
عزیز خواستاریم.

چکیده

در طول تاریخ همواره، دیدگاه‌ها و نظرات مختلفی درباره نقش دین در ابعاد مختلف زندگی بشریت وجود داشته است؛ برخی تأثیر دین در اقتصاد جوامع را منفی و عده ای مثبت ارزیابی کرده‌اند، امروزه نگاه غالب، حتی در میان سکولارها تأثیر مثبت دین در متغیرهای اقتصادی مانند مدیریت تولید، مصرف، محیط زیست می باشد، برخی نیز میان آموزه های ادیان مختلف تفکیک قائل شده و اثرات هر کدام را انحصاری قلمداد نموده اند، از آنجا که اقتصاد همواره مورد توجه و ستون فقرات و شاه‌رگ زندگی بشر از آغاز تاریخ تا کنون بوده است، ادیان آسمانی همواره به این مسئله توجه داشته اند، دین اسلام نیز با ویژگی جامع نگری به همان اندازه که به مسائل معنوی و اخلاقی پرداخته به مسائل الهی نیز توجه نموده است و با ارائه برنامه هایی مدون در سطح خرد و کلان در سه حوزه اعتقادی، اخلاقی و فقهی، رسیدن به هدف زندگی طیبیه را نشانه گرفته است، این برنامه با هدایت صحیح، هدفمند و تعالی بخش در عرصه های مختلف مدیریت، تولید و مصرف می‌کوشد با معرفی نظام اقتصادی مبتنی بر تعالیم الهی که تأمین کننده سعادت انسان در دنیا و آخرت می‌باشد، زمینه ایجاد جامعه‌ای مرفه، توسعه یافته و در عین حال دور از اسراف، تجمل گرایی و مصرف گرایی را فراهم کند، همچنین دین مبین اسلام، عامل اخلاق و معنویت را در تحقق عدالت در تمام زمینه های اقتصادی مؤثر و کارآمد دانسته و با بکار بردن آنها مانع از تکاثر و نابود کردن منابع و اتلاف و اسراف آن می گردد و باعث می شود منابع را در جهت رفاه انسانی صرف نماید و در اهداف غیر اقتصادی مورد استفاده قرار ندهد و تنها به رفاه و منفعت شخصی نیندیشد بلکه رفاه دیگران را نیز ملاحظه کند؛ از طرفی با توزیع عادلانه فاصله طبقاتی کم، و برادری در جامعه گسترش می یابد و همین همدلی و همبستگی باعث رشد و توسعه مادی و معنوی جامعه می گردد و همه ی اینها در سایه مدیریت اقتصادی متأثر از سخنان و فرستادگان وحی می‌باشد که همچون منشوری جاودانه و نقشه راهی حساب شده می تواند در جهت نزدیک ساختن اصول مدیریت به مبانی اسلامی باشد و روز به روز شکوفایی، رونق و پیشرفت های مادی را برای انسان ها به ارمغان آورد که خود بستری مناسب، پویا و تعالی دهنده را برای ارزش های معنوی، اعتقادی و اخلاقی او فراهم می کند که در سایه آن به هدف والای خلقت نزدیک و نزدیکتر شود.

واژگان کلیدی:

دین، مدیریت، اقتصاد، حیات طیبیه، تولید، بهره‌وری، مصرف.

پیشنهادهای مسئله

- ۱- ارائه آموزش های جامع درباره ی نقش دین در مدیریت اقتصادی
- ۲- برگزاری نشست های تخصصی در جهت نهادینه کردن کارکرد های اقتصادی دین
- ۳- تهیه و تکثیر سی دی های مذهبی با محوریت « رابطه ی دین و اقتصاد»
- ۴- تهیه ی بروشور هایی با موضوع «اصول و شاخصه های مدیریت اقتصادی و توزیع آن در بین مدیران اقتصادی»
- ۵- احیا و خمس و زکات در جهت رشد تعالی فقرزدایی و مدیریت اقتصادی سالم .

منابع و مأخذ

منابع فارسی

۱. اسحاقی؛ حسین، کتاب مبانی و راهبردهای جهاد اقتصادی، ج ۱، چاپ اول، قم: نشر هاجر، ۱۳۹۰.
۲. -----، نقش فرهنگ در مقاوم سازی اقتصاد، ج ۱، چاپ اول، قم: نشر هاجر، ۱۳۹۳.
۳. ایروانی، جواد، اخلاق اقتصادی از دیدگاه قرآن، جلد اول، چاپ دوم، خراسان رضوی: انتشارات دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۳.
۴. بیومی؛ محمد مهران، بررسی تاریخی قصص قرآنی، ترجمه مسعود، انصاری؛ جلد اول، چاپ اول، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۳.
۵. پرو؛ اسماعیل، گلبانگ عدالت، جلد اول، قم: انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۲.
۶. تهرانی؛ دلشاد، کتاب اندیشه سیاسی و سیره حکومتی حضرت علی - علیه السلام - همان.
۷. جعفری؛ محمد تقی، منابع فقه، ج ۱، چاپ دوم، تهران: انتشارات نور، ۱۳۶۰.
۸. جلیلیان؛ محمد جمال، کتاب شاخص های توسعه اقتصادی از دیدگاه اسلام، جلد اول، چاپ دوم، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰.
۹. جمعه؛ حسین، شرح نهج البلاغه (صبحی صالح)، ج ۱، چاپ اول، تهران: ۱۳۲۶.

۱۰. حکیمی؛ محمد، معیارهای اقتصادی در تعالیم رضوی، ج ۱، چاپ پنجم، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۲.
۱۱. خدایار محبی؛ منوچهر، دین و جامعه شناسی، ج ۱، چاپ اول، تهران: کتابفروشی زوآر، ۱۳۴۲.
۱۲. دهخدا؛ علی اکبر، لغت نامه ی دهخدا، ج ۱، چاپ اول، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۳۴.
۱۳. رشاد؛ علی اکبر، دانشنامه امام علی، جلد سوم، چاپ چهارم، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۳.
۱۴. رضائیان؛ علی، اصول مدیریت، ج ۱، چاپ دوم، تهران: انتشارات سمت، ۱۳۸۰.
۱۵. فراهانی؛ سعید، مقاله کارکرد اقتصادی دین در اسلام، چاپ پانزدهم، تهران: انتشارات امام خمینی، ۱۳۸۹، ص ۷.
۱۶. سعیدی مهر؛ محمد، کلام اسلامی، جلد ۱، چاپ پانزدهم، قم: انتشارات کتاب طه، ۱۳۹۳.
۱۷. صدر؛ کاظم، اقتصاد صدر اسلام، جلد اول، چاپ سوم، تهران: انتشارات پژوهشی علمی بنیادی، ۱۳۸۶.
۱۸. طباطبایی؛ محمد حسین، آموزش عقاید و دستورهای دینی، ج ۱، چاپ پنجم، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۹.
۱۹. -----، تفسیر المیزان فی تفسیر القرآن، ج ۵، همان کتاب، ص ۳۵۱.
۲۰. طبرسی؛ فضل بن الحسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، ج ۲، چاپ اول، بیروت: دارالمعرفه، .
۲۱. فیض؛ علیرضا، فقه و اصول، چاپ بیست و سوم، تهران: دانشگاه تهران.
۲۲. قاسمی؛ حمید محمد، کتاب اصول تربیتی در داستان های قرآن، جلد اول، چاپ سوم، تهران: انتشارات نگار، ۱۳۸۵.

۲۳. کرمی؛ محمد مهدی، مبانی فقهی اسلامی، ج ۱، چاپ اول، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۶.

۲۴. مجلسی؛ محمد باقر، بحار الانوار، ج ۲، چاپ اول، تهران: دار الکتب الاسلامیه، .

۲۵. -----، نقش دین در اقتصاد اسلامی، ترجمه محمد، محمدی؛ ج اول، چاپ دوم، قم: انتشارات هادی، ۱۳۷۵.

۲۶. محمد بن علی بن بابویه؛ ابوجعفر، من لا یحضر الفقیه، ج ۳، چاپ، بیروت: مؤسسه الاعلمی، ۱۴۰۶هـ.

۲۷. مدرس؛ محمد باقر، کتاب نظام مالی در اسلام، جلد اول، چاپ اول، قم: انتشارات حق، ۱۳۸۱.

۲۸. -----، نظام مالی در اسلام، ج ۱، چاپ اول، قم: حق بین، .

۲۹. مطهری؛ مرتضی، ختم نبوت جلد ۱، ، چاپ ۵، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۶۹، ص ۴۲.

۳۰. -----، عدل الهی، جلد اول، چاپ چهلیم، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۹۲.

۳۱. مکارم شیرازی؛ ناصر، تفسیر نمونه، جلد ۹، چاپ اول، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.

۳۲. میر معزی؛ حسین، نظام اقتصادی اسلام، ج ۱ چاپ دوم، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۱.

۳۳. نبی زاده؛ محمد، مبانی فقهی اقتصاد اسلامی، جلد اول، چاپ هشتم، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۶.

۳۴. نصر؛ حسین، آرمانها و واقعیت های اسلام، ترجمه ان شاء الله رحمتی، ج اول، چاپ ۱، تهران: دفتر پژوهش و نشر سهروردی، ۱۳۸۳.

۳۵. نظری؛ حسن آقا، نظریه پردازی اقتصاد اسلامی، ج ۱، چاپ چهارم، قم: انتشارات سمت، ۱۳۹۱.

۳۶. نیک یار؛ عزت، نظام توزیع ثروت در قرآن، ج ۱، چاپ اول، قم: نشر هاجر، ۱۳۹۶.
۳۷. هادوی؛ مهدی، مکتب و نظام اقتصادی اسلام، ج ۱، چاپ ۱، تهران: مؤسسه فرهنگی خانه خرد، ۱۳۷۸.

منابع عربی

- قرآن کریم
- ۱. بحرانی؛ هاشم، تفسیر البرهان، مترجم رضا ناظمیان، جلد اول، چاپ پنجم، قم: مؤسسه اسماعیلیان، ۱۴۰۳ هـ.ق.
- ۲. تمیمی الآمدی؛ محمد، غرر الحکم و درر الکلم، ج ۱، چاپ اول، بیروت: مؤسسه الاعلی للمطبوعات، ۱۴۰۷.
- ۳. دشتی؛ محمد، نهج البلاغه، ج ۱، چاپ اول، قم: مؤسسه تحقیقات امیر المؤمنین، ۱۳۸۲، خطبه ۳۴.
- ۴. حر عاملی؛ محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۷-۱۵، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۹ ق.
- ۵. فراهیدی؛ خلیل ابن احمد، العین، ج ۱، چاپ اول، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۲۴ هـ.
- ۶. کلینی؛ محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۵، چاپ اول، باب پنجم، تهران: مکتبه الاسلامیه، ۱۴۱۳ ق.